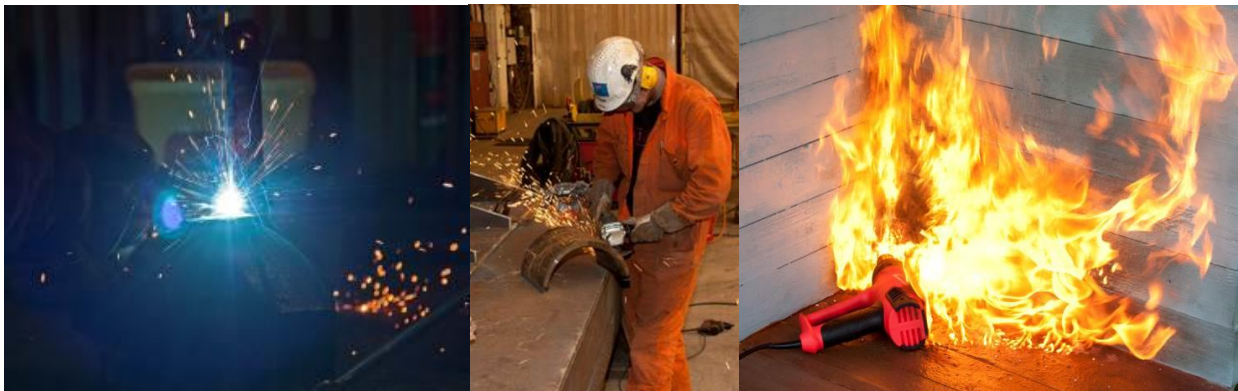

VARME ARBEIDER I LANDBRUKET

Oppdatert 11.17

Det ble i 2016 innført krav om sertifikat i varme arbeider for bønder som utfører slikt arbeider på egen gård, så lenge arbeidet ikke foregår i tilrettelagte lokaler. Som eier er bonden også ansvarlig for at innleid arbeidskraft og ansatte som utfører slikt arbeid på gården har sertifikat. 7,5-timers kurs tilrettelagt for landbruket tilbys av Norsk landbruksrådgiving.

Enkelt sagt er varme arbeider bruk av alle typer verktøy som lager nok varme til å antenne materialer i omgivelsene rundt verktøyet. Typisk er bruk av sveiseapparat, vinkelsliper og skjæreutstyr for metall som bruker åpen flamme. Bruk av varmluftspistol regnes også som varmt arbeid da luftstrømmen fra et slikt verktøy lett kan antenne materialer i nærheten.

Figur 1: Varme arbeider innbefatter bl.a. sveising, bruk av vinkelsliper og varmluftspistol. Gnister fra sveising kan lett antenne materialer i nærheten. En varmluftspistol avgir luft med en temperatur rundt 400 °C. Dette er mer enn nok til å antenne treverk.

Foto: Landbrukets brannvernkomité, Thor Kr. Adolfsen

Gjensidige, If, Eika, Sparebank1 og Landbruksforsikring stiller krav om sertifikat i varme arbeider for landbrukskunder. Gjensidige innførte kravet om sertifikat i varme arbeider for landbruket fra 1.1.16. Begrunnelsen er erfaring med en betydelig nedgang i antallet branner relatert til slikt arbeid i annet næringsliv, etter at tilsvarende krav ble innført.

Kravet til sertifikat gjelder ved utførelse av varme arbeider i alle miljøer hvor det er risiko for at brann kan oppstå. Kravet gjelder for alle som skal bruke utstyr som regnes inn under varme arbeider, også lønnet og ulønnet arbeidskraft. Unntatt er varme arbeider som utføres i spesielt tilrettelagte rom som en del av den daglige virksomheten. Rommet skal være skilt fra annen virksomhet som egen branncelle. Denne skal ha ubrennbare overflater.

Ulike aktører tilbyr kurs i varme arbeider. Kurset har en varighet på 7,5 timer og skal inneholde slukkeøvelse. Om du gjennomfører kurs uten slukkeøvelse, som nettkurs, må den være gjennomført i løpet av de siste 24 måneder, eller senest tre måneder etter bestått kurs. Slukkeøvelse må gjennomføres før kandidaten får sertifikatet sitt.

Norsk landbruksrådgiving tilbyr sertifiseringskurs tilrettelagt for landbruket, med slukkeøvelse. Se kursoversikt på <https://hms.nlr.no/kurs/varme-arbeider/>

Krav i offentlige forskrifter

På grunn av stor fare for brann ved utførelse av varme arbeider, krever Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn følgende i § 8-1:

«Sveising og andre liknende arbeider som medfører risiko for brann skal om mulig foregå på fast arbeidssted som er særskilt innrettet for å forebygge og begrense brann».

«Den som utfører slike arbeider på midlertidig arbeidssted, herunder taktekking, skal utvise særlig aktsomhet, treffe nødvendige forebyggende tiltak for å unngå brann og tiltak for å kunne slukke brann».

En utdyping av hva forskriften sier, finner du i veiledning i vedlegg I nedenfor.

Krav fra forsikringselskapene

I tillegg til disse bestemmelsene har forsikringsbransjen egne sikkerhetsforskrifter for utførelse av varme arbeider. Disse sikkerhetsforskriftene er ikke offentlige forskrifter, men er bestemmelser som følger forsikringsavtalen. Du er derfor pliktig til å følge disse bestemmelsene. Følges ikke bestemmelsene kan du få store avkortninger ved en evt. skade.

Forsikringsbransjen har opprettet en sertifikatordning for utførelse av varme arbeider. Alle som utfører varme arbeider på en såkalt tilfeldig arbeidsplass må ha et eget sertifikat. Sertifikatet får du ved å gå på kurs og avlegge en enkel eksamen. Typisk tilfeldig arbeidsplass er driftsbygninger, reparering av landbruksmaskiner og biler osv. der det ikke er mulig å lage helt brannsikre forhold. Det er imidlertid ikke krav om sertifikat dersom arbeidet utføres på en såkalt fast tilrettelagt arbeidsplass. I praksis vil dette si et sveiseverksted bygget i ubrennbare materialer uten brennbart innhold.

Fra 1.1.2016 har forsikringsbransjen innført krav til sertifikat i varme arbeider for bønder som utfører varme arbeider på egen gård. Før dette tidspunktet gjaldt bare kravet om det ble utført varme arbeider på annen manns grunn.

For kommunalt ansatte landbruksvikarer eller avløsere, kreves sertifikat ved utførelse av varme arbeider på gårdsbrukene. Dersom landbruksvikaren eller avløseren er organisert i en avløserring eller et lag uavhengig av kommunen eller annen arbeidsgiver, er det krav til sertifikat dersom ringen eller laget har en ansvarsforsikring.

Forsikringsbransjens godkjennelsesnevnd samordner sikkerhetskrav:

<http://www.fgsikring.no/Hoved/varme-arbeider/sikkerhetsforskrift-per-112015/>

Du kan også lese mer om ordningen på Norsk brannvernforening sine nettsider www.brannvernforeningen.no. Foreningen administrerer sertifikatordningen.

Forsiktighetsregler

Uansett om du har krav til sertifikat for varme arbeider eller ikke, er du pliktig til å dokumentere de forsiktighetsreglene du setter i verk. Ved skade er det særdeles viktig å kunne fremlegge en slik dokumentasjon til forsikringsselskapet for å kunne bevise at du ikke har vært uaktsom. Instruksen finner du også i vedlegg 2 i dette dokumentet.

Generelt plikter den som utfører varme arbeider (utførende firma eller person) å forvise seg om at arbeidet kan utføres sikkert og i henhold til gjeldende lover og forskrifter.

Før arbeidet starter

1. Den som skal utføre arbeidet skal gyldig sertifikat for varme arbeider.
2. Arbeidsplassen er ryddet og rengjort for støv og avfall.
3. Det er avdekket eller informert om brennbar isolasjon i konstruksjonen der arbeidet skal foregå.
4. Brennbare materialer eller væsker er fjernet. Brennbart materiale som ikke kan flyttes og brennbare bygningsdeler er beskyttet.
5. Åpninger i gulv, vegger og himlinger er tettet.
6. Skjulte rom er kontrollert (trebjelkelag, ventilasjons- og avsugskanaler, nedforinger og rør og lignende).
7. Arbeidsplassen er fuktet eller beskyttet på annen måte.
8. Godkjent sløkkeutstyr er utplassert (minst 2 stk. 6 kg håndsløkkeapparat ABC eller 3/4" brannslange påsatt vann frem til strålerøret) og lett tilgjengelig på arbeidsplassen. Er det vurdert om det er behov for ytterligere utstyr?
9. Sjekk at sløyfe eller detektor(er) er utkoblet via brannalarmsentral.
10. Brannvakt vil være tilstede under arbeidet, i pauser og minst en time etter at arbeidet er avsluttet.
11. Ved autogensveis: utstyret er feilfritt, med tilbakeslagsventil, hanske og avstengingsnøkkel.
12. Behovet for økt beredskap for å kunne takle branntilløp er vurdert. Beskriv hva som er gjort.
13. Det finnes minst to rømningsveier fra arbeidsplassen.
14. Nødnummer og prosedyrer for varsling av brann og ulykker er kjent. Arbeidsplassens adresse er kjent for den som utfører arbeidet.

Tillegg for arbeid i eksplosjonsfarlige omgivelser, på grunn av brannfarlig gass eller damp eller brennbart støv i et slikt forhold at luftinnblandingen kan bli eksplosiv.

15. Skriftlig tillatelse fra brannvernleder evt. bedriftsleder.
16. Gassmåling er foretatt.
17. Acetylen og oksygenbeholdere er ikke tatt inn i lokalet.
18. Det er sørget for god ventilasjon.

Når arbeidet er avsluttet

19. Etterkontroll slik at det ikke er fare for at brann kan oppstå.
20. Sløyfe eller detektor(er) er innkoblet via brannalarmsentral.
21. Eventuelle gassflasker er plassert nært ytterdør eller port for lett å kunne bringes i sikkerhet hvis det skulle oppstå brann.
22. Hvis det er nattevakt på stedet, er vedkommende bedt om å kontrollere?

Brannvakt

Ved utførelse av varme arbeider er det krav om brannvakt. Vakten skal være tilstede under arbeidet, i pauser og minst en time etter at arbeidet er utført. Vaktas oppgave er å følge med mens arbeidet pågår slik at det ikke oppstår brann. Vakta skal også overvåke området det er utført arbeid på etter at arbeidet er utført for å unngå at glør blusser opp og starter brann. Det er krav til sertifikat for brannvakten.

Den som utfører det varme arbeidet kan være brannvakt der brannrisikoen vurderes som lav.

Valg av verktøy

I veiledning til Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn § 8-1 settes det krav om vurderinger ved valg av verktøy:

Den som utfører arbeidet skal vurdere om det kan benyttes arbeidsprosesser som ikke omfatter antennesfarlige temperaturer til gjennomføring av hele eller deler av arbeidet. Dersom arbeidet må gjennomføres med antennesfarlige temperaturer, bør arbeidet om mulig gjøres på et sted som er fast og spesielt tilrettelagt for slikt arbeid, f. eks. på et sveiseverksted.

Det finnes en rekke forskjellige typer verktøy for skjæring og kutting. Det er stor forskjell på hvor mye varme det enkelte verktøyet utvikler. Velg derfor såkalte kalde verktøy i brannfarlige omgivelser. Det vil si at du for eksempel velger sag fremfor vinkelsliper. Se figur 2.

Figur 2: Sag utvikler mye lavere temperaturer ved kutting enn vinkelsliper. Vinkelsliperen kaster glødende gnister langt av sted. Det gjør ikke en sag.

Foto: Landbrukets brannvernkomité, Thor Kr. Adolfsen

Valg av arbeidsklær

Ved utførelse av varme arbeider er det viktig å bruke klær som ikke antenner. Se figur 4. Det finnes arbeidsklær utført i brannhemmende materialer som tilfredsstill standardene EN 531 og EN 470-1. Brannhemmende arbeidsklær beskytter ikke huden i særlig stor grad. Det er derfor viktig å ha klær under arbeidsklærne som ikke smelter inn i huden.

*Figur 3:
På bildet til venstre vises arbeidsklær i bomull og polyester. Etter ca. to minutter er dressen i full fyr.*

På bildet til høyre vises arbeidsklær i brannhemmende materiale. Klærne antenner ikke selv ved bruk av en kraftig gassbrenner.

Foto: Landbrukets brannvernkomité, Thor Kr. Adolfsen

Rot og brennbart materiale i nærheten av arbeidsstedet er hovedårsaken til at det blir brann ved utførelse av varme arbeider. Se figur 3.

*Figur 4:
Rotete omgivelser øker faren for brann og brannspredning.*

Foto: Landbrukets brannvernkomité, Thor Kr. Adolfsen

Vedlegg I: § 8 – I Arbeid som medfører risiko for brann

Forskrift

Sveising og andre liknende arbeider som medfører risiko for brann skal om mulig foregå på fast arbeidssted som er særskilt innrettet for å forebygge og begrense brann.

Den som utfører slike arbeider på midlertidig arbeidssted, herunder taktekkning, skal utvise særlig aktsomhet, treffe nødvendige forebyggende tiltak for å unngå brann og tiltak for å kunne slokke brann.

Veiledning til § 8-1

Med varme arbeider forstås bygge-, installasjons-, monterings-, demonterings-, reparasjons-, vedlikeholds- og lignende arbeider hvor det benyttes åpen ild eller oppvarming og sveise, skjære, lodde og/eller slipeutstyr.

Før arbeidet igangsettes plikter den som skal utføre det varme arbeidet å vurdere om det er forsvarlig å gjennomføre arbeidet med den brannrisiko som foreligger. Med brannrisiko menes sannsynlighet for antennelse og mulige konsekvenser ved en brann. Den som utfører varme arbeider skal, før arbeidet igangsettes, gjøre seg kjent med de bestemmelser som gjelder for varme arbeider i eller på objektet. Videre skal vedkommende sørge for at kravene oppfylles i henhold til internkontrollforskriften.

Den som utfører arbeidet skal vurdere om det kan benyttes arbeidsprosesser som ikke omfatter antennelsesfarlige temperaturer til gjennomføring av hele eller deler av arbeidet. Dersom arbeidet må gjennomføres med antennelsesfarlige temperaturer, bør arbeidet om mulig gjøres på et sted som er fast og spesielt tilrettelagt for slikt arbeid, f.eks. sveiseverksted.

Eier eller virksomhet/bruker av objekt eller den som på vegne av eier eller virksomhet/bruker tar beslutning om /iverksetter varme arbeider, skal sørge for at tilstrekkelige slokkemidler er lett tilgjengelig på arbeidsplassen før arbeidet igangsettes. Skal arbeidet foregå på tak, skal slokkemidlene være ved arbeidsstedet på taket.

Nødvendige forebyggende tiltak skal gjennomføres. Alt brennbart materiale på og i nærheten av arbeidsplassen skal være fjernet eller beskyttet. Brennbare bygningsdeler og fastmontert utstyr på og i nærheten av arbeidsplassen skal være kontrollert og beskyttet. Åpninger i gulv, vegger og tak skal være tettet. Ved varme arbeider i eller i umiddelbar nærhet av brannfarlige stoffer, væsker og gasser, må det utvises særlig aktsomhet. Den som skal utføre det varme arbeidet bør innhente skriftlig arbeidstillatelse fra oppdragsgiver.

Ved de fleste former for varme arbeider på arbeidsplass som ikke er spesielt tilrettelagt for slikt arbeid, vil det være behov for brannvakt mens det varme arbeidet pågår, i pauser og etter at det varme arbeidet er avsluttet. Brannvakten skal kunne stoppe det varme arbeidet, hindre at ev. antennelse fører til brann og brannspredning, varsle og slokke brann.

Gjennom forsikringsvilkårene setter forsikringsselskapene krav til oppdragsgiver og til oppdragstaker om brannforebyggende tiltak ved varme arbeider. Forsikringsselskapene setter også krav om at de som utfører slikt arbeid på steder som ikke er fast og spesielt tilrettelagt for slikt arbeid, skal ha sertifikat utstedt av Norsk brannvernforening eller samarbeidende organisasjon i øvrige nordiske land. Det vises også til forskrift av 26.02.1998 nr. 179 (under Arbeidsmiljøloven) om Sveising, termisk skjæring, termisk sprøyting, kullbuemeisling, loding og sliping (varmt arbeid). Se www.hmsetatene.no.

Vedlegg 2

Instruks for utførelse av varme arbeider

Denne skal fylles ut før arbeid utføres utenom faste, spesielt tilrettelagte og brannsikre arbeidsplasser.

Med varme arbeider forstås arbeider hvor det benyttes maskiner og utstyr som genererer gnister og varme som kan føre til brann. Varme arbeider omfatter bruk av åpen ild, varmluft, sveise-, skjære- og/eller slipeutstyr.

OPPLYSNINGER OG SIGNATURER på at instruksjonen er fylt ut og forstått

Arbeidets art:			
Arbeidsplass:	Avdeling:	Etasje:	
Bygning:			
Dato når arbeidet starter:	Arbeidet begynner klokken:	Arbeidet slutter klokken:	
Dato når arbeidet slutter:			
Oppdragsgiver (firma):	Mobilnummer:	Sign.:	
Utførende person(er):	Mobilnummer:	Sign.:	Sertifikatnr.:
Utførende person(er):	Mobilnummer:	Sign.:	Sertifikatnr.:

FORHOLDSREGLER

Den som utfører varme arbeider (utførende firma/person) plikter å forvise seg om at arbeidet kan utføres sikkert og i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Varme arbeider skal avsluttes i god tid før arbeidstidens slutt.

Før arbeidet starter:	
1	☐ Den/de som skal utføre arbeidet har gyldig sertifikat for utførelse av varme arbeider.
2	☐ Arbeidsplassen er ryddet og rengjort for støv og avfall.
3	☐ Det er avdekket/informert om brennbar isolasjon i konstruksjonen der arbeidet skal foregå.
4	☐ Brennbare materialer/væsker er fjernet. Brennbar materiale som ikke kan flyttes og brennbare bygningsdeler er beskyttet.
5	☐ Åpninger i gulv, vegger og himlinger er tettet.
6	☐ Skjulte rom er kontrollert (trebjelkelag, ventilasjons- og avsugkanaler, nedføringer og rør og lignende).
7	☐ Arbeidsplassen er fuktet eller beskyttet på annen måte.
8	☐ Godkjent slokkeutstyr er utplassert (minst 2 stk 6 kg håndslukkeapparat ABC eller 3/4" brannslange påsatt vann frem til strålerør) og lett tilgjengelig på arbeidsplassen. Er det vurdert om det er behov for ytterligere utstyr? Ja:..... Nei:.....
9	☐ Sjekk at sløyfe eller detektor(er) er utkoblet via brannalarmsentral.
10	☐ Brannvakt vil være tilstede under arbeidet, i pauser og minst en time etter at arbeidet er avsluttet.
11	☐ Arbeidsutstyret er feilfritt, med tilbakeslagsventil, hanske og avstengingsnøkkel ved autogensveis.
12	☐ Behovet for økt beredskap for å kunne takle branntilløp er vurdert. Ja:..... Nei:..... Beskriv hva som er gjort:.....
13	☐ Det finnes minst to rømningsveier fra arbeidsplassen.
14	☐ Nødnummer og prosedyrer for varsling av brann og ulykker er kjent. Arbeidsplassens adresse er kjent.

Eksplisjonsfarlige rom og områder, ikke aktuelt

Denne delen av instruksjonen gjelder for rom, deler av rom og områder hvor det foreligger eksplisjonsfare på grunn av stoffer som er eksplosive eller på grunn av at luften normalt er, eller leilighetsvis kan bli blandet med brannfarlig gass eller damp eller brennbar støv i et slikt forhold at luftinnblandingen kan bli eksplosiv. Det er ikke tillatt å benytte åpen flamme av noe slag, inkludert sveising, skjæring og lignende uten skriftlig tillatelse fra brannvernleder evt. bedriftsleder.	15	☐ Skriftlig tillatelse fra brannvernleder evt. bedriftsleder.
	16	☐ Gassmåling er foretatt.
	17	☐ Acetylen/oksygenbeholdere er ikke tatt inn i lokalet.
	18	☐ Det er sørget for god ventilasjon.

Når arbeidet er avsluttet:	
19	☐ Etterkontroll slik at det ikke er fare for at brann kan oppstå.
20	☐ Sløyfe eller detektor(er) er innkoblet via brannalarmsentral. Anlegget kobles inn igjen av:
21	☐ Gassflasker er plassert nært ytterdør/port for lett å kunne bringes i sikkerhet hvis det skulle oppstå brann.
22	☐ Hvis det er nattevakt på stedet, er vedkommende bedt om å kontrollere området der det er gjennomført varme arbeider? Ja:..... Nei:.....